

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KÖRNYEZETPOLITIKA

HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

GMO
TÖMEGKÖZLEKEDÉS
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS
AGRÁR KÖRNYEZETVÉDELEM
REGIONÁLIS POLITIKA-VIDÉKFEJLESZTÉS
NATURA 2000-BIODIVERZITÁS-TERMÉSZETVÉDELEM
VEGYANYAG-POLITIKA-VESZÉLYES ANYAGOK
BIOÉLELMISZER-HELYI TERMÉK
IPARI SZABÁLYOZÁS
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS
TÖMEGKÖZLEKEDÉS
KLÍMA

ZSÚFOLT ÉV AZ EU KÖRNYEZETPOLITIKÁJA SZÁMÁRA

Mindamellet, hogy továbbra is nyomás nehezedik Európa versenyképességére, 2006. sűrű év lesz az EU környezetpolitikája terén. A legfontosabb kérdéseket alább foglaljuk össze. Politikai szempontból kiemelkedő téma lesz az éghajlatváltozás. Sok politikát és törvényhozásra vonatkozó kezdeményezést fognak indítványozni vagy lezárni. Nemzetközi szinten megbeszélések kezdődnek főleg a globális klímaváltozással kapcsolatos 2012 utáni tennivalókról.

A TARTALOMBÓL

- A MONSANTO EURÓPA KUKORICÁJÁRA TÖRI 2.
ZÖLDEK LEVELE A PÁRTELNÖKÖKHÖZ
- A GÉNMANIPULÁCIÓ KAPCSÁN 4.
- A BIZOTTSÁG "EL A KEZEKKEL" HOZZÁÁLLÁST ALKALMAZ A
VÁROSI KÖRNYEZET KÉRDÉSÉBEN 5.
- PÉNZÜGYI (BÉKA?) PERSPEKTÍVA 2007-2013 6.
- EURÓPAI BIZOTTSÁGI ELMOZDULÁS
- A "ZÖLD ÁRVÍZVÉDELEM" IRÁNYÁBA 8.
- PESZTICID AKCIÓ HÁLÓZAT EURÓPA 9.
- AARHUS ARCA 10.
- AZ EU ÚJRA MEGERŐSÍTİ A ZÖLD POLITIKÁK
ÉS A FOGLALKOZTATÁS KAPCSOLATÁT 11.
- ÚJ ROVAT - KÖRNYEZETPOLITIKAI VONATKOZÁSÚ
KUTATÁSOK:
- ERDŐK: "SZÉNTÁROZÓK", AMELYEK
KIAPADHATNAK 12.
- A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG NÖVELI
A TERMÉSHOZAMOT 12.

A 2006. év az EU hatodik, 2001-2010 közötti Környezetvédelmi Akcióprogramjának (6EAP) eseménydús éve is lesz: az év végére a kormányok és az Európai Parlament kidolgozza és bevezeti mind a hét, a programban ígért tematikus stratégiát.

A környezetpolitikai tárgyalások továbbra is kiemelten az EU jobb szabályozási és a lisszaboni versenyképességi stratégiákra fognak irányulni. Júniusban a kormányfők hivatalosan elfogadják egy átdolgozott Fenntartható Fejlesztési Stratégiát, amely átfogja az összes uniós környezetvédelmi, szociális és gazdasági politikát.

Az Európai Bizottság a klímaváltozást figyelembe véve tesz javaslatot a kibocsátás-kereskedelmi rendszer javítására. Eközben júniusig az európai államoknak nemzeti kiosztási tervet kell benyújtaniuk a rendszer második fázisára (második kereskedési szakasz, a kiosztási tervben szereplő széndioxid-kibocsátási kvótákkal való kereskedés).

A Bizottságnak egy energiahatékonysági akciótervet és egy hosszú távú energetikai megújulási stratégiát kell kiadni. A háttérben a második európai klímaváltozási program (European climate change programme, ECCP) további klímaváltozási politikákat dolgoz ki. Január végére befejezték a fluor okozta üvegházhatásra vonatkozó törvényjavaslatot. Az (véghasználati) energiahatékonyságra és energetikai szolgáltatásokra vonatkozó irányelv ez év hátralévő részében készül el.

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

ZSÚFOLT ÉV AZ EU KÖRNYEZETPOLITIKÁJA SZÁMÁRA

A 6EAP hét tematikus stratégiájából a Bizottság már négyet kiadott, három pedig folyamatban van. Ausztria, amely január 1-én átvette Nagy-Britanniától az EU elnökségét reméli, hogy Tanácsi határozat készül a levegőminőségi stratégiára márciusban, a szennyvízre vonatkozó stratégia pedig júniusban. Január közepén jött ki a városi környezetvédelmi stratégia (I. cikkünket.)

Az év második felében a finn EU Elnökség alatt a másik négy tematikus stratégia nagyobb hangsúlyt fog kapni. Ezek között szerepel a Természeti erőforrások Stratégia és a Tengeri Stratégia, a másik kettőt a Bizottság még nem vitatta meg, a talajvédelmit és a növényvédőszerokről (pesticidek) szólót.

A Cafe stratégiát szem előtt tartva a levegőminőségről heves vita fog kezdődni. Ausztria júniusban megpróbál majd miniszteri megállapodást elérni az Euro-5 besorolású járművek kibocsátási normáira vonatkozóan. Ezenkívül áttekintik a jelenlegi jármű üzemanyag minőségére vonatkozó EU szabályokat.

A 2005-ös "tűzijáték" után a REACH vegyianyag-politika lángja alábbhagyott, de hamarosan újból elő fog jönni. Az Európai Parlamentnek most a második olvasatát kell előterjesztenie. Ez év folyamán a finn elnökség alatt remélhetően meg fog születni a végső törvényhozói megállapodás.

Eközben az Európai Bizottság elő fog terjeszteni három új törvényt bizonyos vegyszerek értékesítésének szabályozásáról, továbbá egy rendelkezést a veszé-

lyes anyagok osztályozásáról és címkézéséről. Tovább halad a vegyipari termékek kezelésének nemzetközi Saicm folyamata.

Az EU elnökségét betöltő Ausztria keresi a módját annak, hogy új lendületet adjon a környezettchnológiákról szóló tárgyalásoknak.

A környezetvédelmi miniszterek májusban egy nem hivatalos találkozáson fogják ezt a témát megvitatni a városi környezetvédelmi stratégiával együtt.

Eközben az uniós törvényhozói futószalag tovább folytatja az új törvények létrehozását. A nyár előtt például a kormányok és az Európai Parlament közötti egyeztető tárgyalások alatt a fluor okozta üvegházhatásra vonatkozó két törvényrészletet kellene végső formába önteni, ezenkívül el kellene készülni az akkumulátorokról szóló irányelvvel, valamint az uniós intézményekre vonatkozó Aarhusi Egyezmény szabályozásával. Véglegesítendő egyéb törvények is, mint pl. a talajvíz védelméről szóló törvénynek és az Inspire földrajzi információs rendszeréről szóló törvénynek. Régóta folyamatban van, hogy a kormányoknak el kellene készülniük első olvasatban az árvízvédelem javításáról szóló jogszabállyal és az EU Life+ elnevezésű környezetvédelmi projektjével (I. kapcsolódó cikkeinket a szerk.).

Forrás: *Environment Daily*, 01.06.

Fordította: Bogárdi Ágnes

A MONSANTO EURÓPA KUKORICÁJÁRA TÖR!

A génmódosított növények tíz év alatt semmi hasznot nem hoztak a fogyasztók és a környezet számára

Az amerikai központú biotechnológiai óriáscég, a Monsanto 4 éven belül szeretné elérni, hogy Európában az összes kukorica génmódosított legyen - derül ki a Föld Barátai Európa 2006. január 10-én nyilvánosságra hozott jelentéséből. A tanulmányból az is kiderül, hogy a génmódosított növények európai bevezetése óta a biotechnológiai ipar nem váltotta be az ígéreteket, a fogyasztók és a környezet számára semmi hasznosat nem adtak, és a génmódosítás nem játszott semmilyen szerepet az éhezés és a szegénység leküzdésében.

A Föld Barátai jelentés kiemeli, hogy az elmúlt tíz év során a Monsanto és kereskedelmi részlegei állandóan azért lobbiztak, hogy gyengítsék a fogyasztók, a kör-

nyezet és a gazdák védelmét szolgáló európai jogszabályokat. Emellett, annak ellenére, hogy az európai közvélemény túlnyomó többsége elutasítja a génmódosított élelmiszereket, a Monsanto elfogadhatatlan mértékű befolyása van az európai élelmiszer-, kutatási és mezőgazdasági politikákra. [1]

A jelentés rávilágít arra, hogy 2005. novemberében a Monsanto befektetői számára bejelentette, hogy Európára mint a "következő célpontra" tekint. Kiemelték, hogy a következő négy év során lehetőség van arra, hogy a cég génmódosított Roundup Ready kukoricáját 59 millió hektáron, míg a rovaroknak-ellenálló YealGard kukoricát 32 millió hektáron termesszék. Más szóval a cég megcélozta az európai kontinens teljes kukoricaiparát. Ezenfelül a cég szeretné 400 ezer hektáron bevezetni génmódosított szójáját. [2] A Monsanto je-

(folytatás a 3. oldalon)

lenleg egyetlen génmódosított kukorica vonalra van európai termesztési engedélye. (Az ebből a vonalból származó fajták termesztésére azonban Magyarország 2005. januárjában ideiglenes tilalmat rendelt el.)

Ugyanakkor a Monsanto erőfeszítései ellenére a Föld Barátai Európa jelentése rávilágít, arra, hogy

- 1998 óta egyetlen új génmódosított növényfajta termesztését sem engedélyezték az EU-ban, és harminc évnyi kutatás és közpénzek felhasználása ellenére a biotechnológiai ipar mindössze kétfajta génmódosított növénytípussal volt képes előállni: a gyomirtó szerekkel szemben ellenálló, valamint a rovarölő hatású mérget termelő növényekkel.

- A kereskedelmi célú termesztés továbbra is csak Spanyolországra korlátozódik, és az ott engedélyezett "genetikai események" száma is lecsökkent egyre.

- Az elmúlt években a génmódosított termékeket betiltó országok száma megnőtt, és a génmódosítás-mentes európai régiók száma meghaladta a 170-et, és 4500 település nyilvánította területét génmódosítás-mentes övezetté.

Novemberben Svájcban népszavazással öt éves tilalmat hoztak a génmódosított élelmiszerekre.

- Az európai fogyasztók továbbra is elutasítják a génmódosított élelmiszereket. Közvélemény-kutatások szerint az európai lakosság 70 százaléka nem akar génmódosított élelmiszer enni.

Fidrich Róbert, a Magyar Természetvédők Szövetségének (a Föld Barátai magyar tagszervezete) programvezetője szerint a Monsanto lépései a teljes európai kukoricatermelés feletti ellenőrzés megszerzésére figyelmeztető jelként kell, hogy szolgáljanak az európai gazdák és a fogyasztók számára. Alapvető fontosságú, hogy az Európai Unió, és tagállamai megakadályozzák az élelmünk és a vidék feletti uralom megszerzésére vonatkozó Monsanto törekvéseket - tette hozzá.

Tanulmányunk rávilágít, hogy a génmódosított növények tíz évvel ezelőtti bevezetése óta a génmódosított növények csődje a fejlődő ország szegényeit nyomorba taszítja, egyre nagyobb mértékben használják a növényvédő vegyszereket, és négy óriáscég felvásárolja

a világ teljes vetőmagkészletét - fejtette ki Adrian Bebb, a Föld Barátai Európa géntechnológiai kampányfelelőse.

Paul de Clerck, a Föld Barátai Európa óriáscégekkel foglalkozó kampányfelelőse kifejtette, hogy a Monsanto irányította az Egyesült Államok, Brazília és más fejlődő országok géntechnológiai álláspontjának kialakítását, befolyásuk nyilvánvaló volt. Paraguayban és

Szép új világ: MONSANTO jövőkép - saját reklámjukon

Brazíliában annak ellenére termesztették a Monsanto génmódosított növényeit, hogy az tiltott volt, Indonéziában pedig a cég kormányzati képviselőket vesztegetett meg. A kormányoknak le kell állítani az olyan óriáscégek érdekeinek a kiszolgálását mint a Monsanto, és végre az állampolgárok és a környezet érdekeit kellene előtérbe helyezni.

Jegyzetek:

[1] *A Föld Barátai Európa tanulmányának összefoglalója:*
http://www.foeeurope.org/publications/2006/who_benefits_from_gm_crops_Jan_2006.pdf

A génmódosított növényekről készült háttéranyag:
http://www.foeeurope.org/publications/2006/key_facts_Jan_2006.pdf

[2] *Brett Begemann, Executive Vice President, Monsanto Biennial US Investor Day, 10 November 2005,*

www.monsanto.com/monsanto/content/investor/financial/presentations/2005/11-10-05e.pdf

ZÖLDEK LEVELE A PÁRTELNÖKÖKHÖZ A GÉNMANIPULÁCIÓ KAPCSÁN

CÍMZETTEK:

DÁVID IBOLYA ELNÖK, MAGYAR DEMOKRATA FÓRUM, HILLER ISTVÁN ELNÖK, MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT, KUNCZE GÁBOR ELNÖK, SZABAD DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE, ORBÁN VIKTOR ELNÖK, FIDESZ - MAGYAR POLGÁRI SZÖVETSÉG.

Tisztelt Elnök Úr/Asszony!

A genetikailag módosított szervezetek környezeti és egészségügyi kockázataival foglalkozó hazai környezetvédő szervezetek nevében fordulunk Önhöz. Mint az bizonyára Ön előtt is ismeretes, ilyen növények nincsenek még magyarországi köztermesztésben. A ma még csak részben ismert, de a jövőben akár visszafordíthatatlanná váló kockázatokon túlmenően, jelenleg mezőgazdaságunk versenyképessége szempontjából is kívánatos ezen állapot fenntartása, hiszen legfőbb export piacainkon kizárólag a garantáltan a génmódosítás-mentes termés (pl. kukorica) értékesíthető.

Ugyanakkor az elmúlt hónapokban mind nemzetközi, mind európai, mind hazai szinten több fontos, de egyben aggodalmat keltő folyamat indult be. Bár a magyar kormány 2005 januárjában - kihasználva a vonatkozó európai szabályozás adta ún. védzáradék lehetőségét - átmeneti tilalmat mondott ki az EU-ban eddig egyedülként engedélyezett génmódosított kukorica hazai termesztésére, a jövőben további uniós engedélyek kiadása várható. Erre a helyzetre fel kell készülnünk, és lépéseket kell tennünk, mind a hazai, mind az uniós jogalkotás és intézmény szintjén. Ezzel párhuzamosan zajlik a génmódosított és a hagyományos növények "együtt-termesztésére" vonatkozó magyar szabályozás kidolgozása, és a kérdéskörben az Unió tagországai között is heves viták dúlnak, amelyek várható kimenetele még nem ismert.

Ebben a helyzetben fontosnak tartjuk, hogy valamennyi parlamenti párt egyértelműen állást foglaljon a génmódosított növények hazai felhasználására vonatkozóan, ezért kérjük, nyilatkozzon arról, hogy az Ön pártja:

- fenn kívánja-e tartani Magyarország génmódosítás-mentességét, és képviseli-e ezt az álláspontot az Európai Unió megfelelő intézményeiben (Tanács, Parlament) is?

- kezdeményez illetve támogat-e olyan kezdeményezéseket, amely lehetővé tenné tagországok, illetve kisebb területi egységek (régiók, önkormányzatok) számára a génmódosított növények betiltását?

- folytatják-e a szigorú, a hagyományos gazdálkodók érdekeit messzemenőig figyelembe vevő együtt-termesztési jogszabályok megalkotását?

- támogatja-e a genetikailag módosított növényekre vonatkozó független hazai környezeti és egészségügyi hatásvizsgálatok lefolytatását és az ehhez szükséges források biztosítását?

Mielőbbi megtisztelő választát előre is köszönjük!

Budapest, 2006. január 25.

Tisztelettel:

MÓRA VERONIKA, ELNÖK, EGYETEMES LÉTEZÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET
FARKAS ISTVÁN, ÜGYVEZETŐ ELNÖK, MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE
NEMES NOÉMI, KAMPÁNYFELELŐS, GREENPEACE MAGYARORSZÁG

Márciusig két párt, az SZDSZ és az MDF küldött választ. Az SZDSZ részéről dr. Kis Zoltán válaszolt, melyben az Élőlánc Magyarországért hasonló megkeresésre adott levelet küldte el. Ebben kijelenti, hogy a GMO kereszthal által kiadott állásfoglalással saját részről mindenben egyetért. "Magyarországnak elemi érdeke, hogy a jelenleg meglévő ún. tiszta területei ne szennyeződjenek a GMO termesztésbe fogott növénykultúrával, mert ezek a hungarikumok piacra jutási esélyeit is rontják, nem csak nemzetgazdasági kárt okoznak, hanem bizonyos területeken a megélhetési lehetőségeket is szűkítik. Egyetérték azzal is, hogy a GMO jelenlegi ha-

tásmechanizmusa a táplálékláns csúcán levő ember vonatkozásában megalapozott kísérleti megfigyelések hiányában igencsak nagy kockázatot jelent". (2006. feb 06.)

Az MDF részéről Herényi Károly válaszában leírta: "szakértőnk jelenlegi álláspontja összecseng az Önök által felvetett közelitással, amely szerint a génmanipulált szervezetek bevezetésével kapcsolatos aggályok miatt a mentesség fenntartása, valamint a tiltások régiók általi bevezethetősége a korrekt hatásvizsgálatok befejezéséig indokolt." (2006. feb. 14.)

A szerk.

A BIZOTTSÁG "EL A KEZEKEL" HOZZÁÁLLÁST ALKALMAZ A VÁROSI KÖRNYEZET KÉRDÉSÉBEN

BRÜSSZEL, BELGIUM - Az Európai Környezetvédelmi Iroda, Európa legnagyobb, közel 150 környezetvédő civil szervezetet tömörítő szövetsége, sajnálja, hogy a Városi környezet tematikus stratégia, amelyet 2006. január 13-án publikáltak, nem tartalmaz semmilyen törvényhozásra vonatkozó javaslatot.

Az első szakaszban a Bizottság még kötelezni akarta Európa nagyvárosait, hogy olyan terveket fogadjanak el, amely integrálná a környezeti kérdéseket a minden-

moly problémákkal néz szembe a városok terjeszkedése, a forgalmi torlódás, a lég- és zajszennyezés, az elhagyott földek, a hulladék és szennyvíz kezelés terén.

A Bizottság a korábbi jelentésében, az "Egy tematikus stratégia felé a városi környezetben" hangsúlyozta az integrált környezeti és közlekedés-irányítási (management) tervek szükségességét a városokban. Azt is állította, hogy lehetnek különböző követelmények EU szinten is ezeknek a terveknek a létrehozásához. Erre

reagálva a tagállamok a Környezetvédelmi Tanácsban aggodalmukat fejezték ki a lehetséges kötelezettségek miatt. Azonban eredetileg a tagállamok és a Parlament kérte meg a Bizottságot, hogy dolgozzon ezen a kérdésen.

A Stratégia egyetlen lépése, amely valódi különbséget tudna teremteni a városi intézkedésekben, azok az új lehetőségek, amelyeket a Kohéziós Alap és a Strukturális Alap kínál, hogy környezetvédelmi projekteket finanszírozzon a városokban. Azonban már a tagállamokon múlik, hogy használják-e ezeket a lehetőségeket, vagy nem. Az Európai Környezetvédelmi Iroda úgy gondolja, hogy az EU-nak jobban kellene ügyelnie az EU pénzek elköltésére - és ezt a pénzt nem várostervek finanszírozására kellene fordítani, amelyek ellentétben állnak az EU környezetvédelmi céljaival. Ezeket a környezetvédelmi és közlekedési management terveket olyan

napi törvényhozásba és segítene a jobb városi közlekedés kiépítésében. Azonban az új tematikus stratégia mindössze további technikai útmutatásokat ígér olyan tervekben, amelyek később, 2006. folyamán lesznek majd publikálva.

- A Bizottság eltávolodott a hosszú távú tervektől az EU direktívákért - mondja Kerstin Meyer, az Európai Környezetvédelmi Iroda környezetpolitikai munkatársa. A Stratégia alapvetően a tagállamokra és a városokra hagyja, hogy maguk fejlesszék a környezeti teljesítményüket. Ez az önkéntes hozzáállás nem működött a múltban. Ez az amiért a legtöbb város még mindig ko-

feltételekhez kellene kötni, amelyek nem állnak szemben ezeknek a terveknek a céljaival.

- Az Európai Tanácsnak és Parlamentnek meg kell győződnie arról, hogy az adófizetők pénze a tiszta környezet célját szolgálja. A tagállamoknak és a városoknak be kellene mutatni, hogy az EU által támogatott projektek nem állnak összeütközésben a környezettel - mondja Stefan Scheuer, az Európai Környezetvédelmi Iroda környezetpolitikai részlegének vezetője. - A cél legyen tiszta: több tiszta városi buszra van szükségünk, nem új négysávos városi utakra.

*forrás: EEB sajtóközlemény
fordította: Zólyomi Ágnes*

PÉNZÜGYI (BÉKA?)PERSPEKTÍVA 2007-2013

A ZÖLD 10-EK ÁLLÁSFOGLALÁSA AZ EURÓPAI PARLAMENT KÉPVISELŐINEK
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2005. DECEMBERI EGYEZMÉNYÉRŐL

ÖSSZEFOGLALÁS

A zöld tizek rendkívül csalódottak az EU pénzügyi perspektíváról szóló politikai egyezséggel, amelyet decemberben fogadott el a Tanács. Ez a megállapodás nem támogatja tovább az EU legfontosabb környezetvédelmi ambícióit, továbbá súlyosbítja az élővilág, a biológiai sokféleség csökkenését EU szerte. Aggodalmunkat fejezik ki aziránt is, hogy lecsökkentették az EU vidékfejlesztési programjában szereplő környezetkímélő gazdálkodás költségvetését is, mind a Bizottság ígéretéhez, illetve mind a már létező támogatásokhoz képest is. A Környezetvédelmi (LIFE+) támogatás is valószínűleg csökken.

A környezetvédelmi civil szervezetek üdvözölték a Parlament első olvasatát a pénzügyi perspektíváról, amely a megfelelő anyagi juttatást kereste az EU környezetvédelmi elkötelezettségeihez, mint pl. a Natura 2000-hez, és amely szerette volna integrálni a környezetvédelmet az EU pénzköltési programjához.

Ezért felhívják a képviselők figyelmét, hogy a második olvasatról való szavazást előkészítő tárgyalásokon javítsanak az Európai Tanács pénzügyi perspektíváról szóló megállapodásán, a következő négy kiemelt területen.

1. A KÖRNYEZETVÉDELMI KÖLTSÉGVETÉS: LIFE+ (2. FEJEZET)

Az EU környezetvédelmi költségvetése olyan ügyeket támogat, amelyek lehetővé teszik az EU törvényhozását a természetvédelemtől, a klímaváltozástól, vegyi anyagokról, vízügyi irányelvekről, illetve más fontos programokról. Fontos, hogy ezek a programok, amelyek a Tanács által megszabott költségvetés szerint 2,19 milliárd (0,2 %-a az egész EU költségvetésnek) euro, megfelelően legyenek anyagilag támogatva.

Mégis, a végső egyezés nem határozza meg a LIFE+ költségvetését a következő finanszírozási időszakban és az is valószínűnek tűnik, hogy további csökkentésekre kell majd számítani, csupán 1,5 milliárd euróra. Az anyagi támogatások eme csökkentése nagyban befolyásolná a

már létező környezetvédelmi és egészségügyi irányelvek végrehajtását és fenntartását, csakúgy mint a Natura 2000-t, a Polgári Védelmet, a Tiszta Levegőt Eu-

rópának programot, a Víz Keretirányelvet, az Európai Klímaváltozás Programot és a Környezet és Egészség Akciótervet. Ez éles ellentétben áll a fenntartható fejlődés céljaival, amit az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájában jelölt ki és ez azt eredményezné, hogy az EU nem tudja teljesíteni nemzetközi környezetvédelmi kötelezettségeit. A Zöld Tizek ezért sürgetik a Parlamentet, hogy a Life+ környezetvédelmi támogatások kapja-

nak elsőbbséget a soron következő tárgyalások során, és törekedjen fenntartani a 9.5 milliárd eurót, amelyet a Parlament az első olvasatkor többségében elfogadott.

(folytatás a 7. oldalon)

2. KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA (KAP) (2. FEJEZET)

A vidékfejlesztési költségvetés olyan intézkedéseket támogat, amely fokozza a mezőgazdasági diverzitást, újrastrukturálja a vidéki gazdaságot és fejleszti vidéken az életminőséget. Ezek kézzelfogható közjavakat szolgáltatnak, amelyek létfontosságúak az EU társadalmi és környezetvédelmi céljaihoz. Ezt a költségvetést azonban lefaragták mintegy 22 %-kal az eredeti tanácsi javaslat-hoz képest (88.75 milliárd euróról 69.25 euróra csökkent a 2007-2013 periódusra). Mindennek ellenére a közvetlen kifizetések és a piac kiterjesztésére szánt költségvetés (a KAP 1. pillére) lényegében érintetlen marad, amely az egész büdzsé mintegy egyharmadát teszi ki.

A megállapodás részletei szintén azt sugallják, hogy az agrár-környezetvédelmi intézkedéseket érinti a legnagyobb mértékben a lefaragás. (Ezek azok az alapok, amelyek a 2. pillérhez tartoznak, és támogatják a gazdákat a természetvédelem érdekében.) Ez gyakorlatilag azt jelentené, hogy az EU nem tudja majd viszafordítani a gazdasági és biológiai sokféleségben EU-szerte tapasztalható hosszú távú hanyatlást.

Az egyezség megengedi a tagállamoknak, hogy a közvetlen támogatások max 20 %-át átutalják a 2. pillérre (az úgynevezett moduláció). A nyilvánvaló feltételezés az, hogy ezeket a pénzeket a vidékfejlesztési lecsökkentett összegek feltöltésére fogják használni. Ez az önkéntes moduláció, amely mint opció létezik 2003 óta, 10 %-os alapon. Azonban az Egyesült Királyság kivételével senki nem élt ezzel a lehetőséggel a tagállamok közül. A Zöld Tizek aggodalmukat fejezik ki, hogy ezek az átutalások önkéntesek, és ezért csak néhány tagállam élni fog ezzel a lehetőséggel.

Ezért a Zöld Tizek sürgetik a Parlamentet, hogy tartsa magát ahhoz a nézetéhez, miszerint a Tanács által javasolt büdzsé a vidékfejlesztéshez -88.75 milliárd Euró - minimum szükséges ahhoz, hogy biztosítsa az EU céljait a vidékfejlesztésben. Továbbá a támogatások átcsoportosítása az 1. Pillérről a másodikra ugyancsak szükséges a 2007-2013 periódusban. Ezen kívül nem szabad gyengíteni azokat a már létező intézkedéseket, amelyek megengedik a tagállamoknak, hogy átutaljanak KAP támogatásokat a vidékfejlesztési programoknak .

3. A NATURA 2000 TÁMOGATÁSA (1. ÉS 2. FEJEZET)

Az EU Natura 2000 hálózata Európa legfontosabb területeit védi és az EU területének mintegy 17 %-át teszi ki. Az Európai Bizottság körülbelül 6.1 milliárd euróra becsüli a Natura 2000 program összes költségeit. Az anyagi támogatásokat a LIFE+-ból, a strukturális alapokból, a vidékfejlesztési programból és az Európai Halászati Alapból kellene meghatározni. A Zöld Tizek megjegyzi, hogy az a referencia, amely lehetővé teszi a tag-

államok Natura 2000 programjának támogatását és amelyet a Luxemburgi Egyezmény is tartalmaz, nem szerepel ebben a pénzügyi megállapodásban.

A Zöld Tizek azt kérik, hogy a képviselők továbbra is tartsák fenn: a Natura 2000 program a következő pénzügyi perspektíva során megkapja a 21 milliárd EU támogatást. A pénzügyi megállapodásnak tisztán kell állítania, hogy a Natura 2000 program a Strukturális Alapokból, a vidékfejlesztési programból, a LIFE+-tól és az Európai Halászati Alapból kapja a pénzügyi támogatást.

4. NEMZETKÖZI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM (4. FEJEZET)

Ha az EU be akarja váltani nemzetközi környezetvédelmi kötelezettségeit, ha vezető szerepet akar játszani a globális környezeti változások sorrendjének kialakulásában, ha segíteni akar partnereinek, hogy megőrközzanak a szegénység, fejlődés, környezeti degradáció kapcsolatának összetettségével, akkor jól kidolgozott, koordinált hozzáállásra van szüksége. A javasolt Környezeti és természeti erőforrások tematikus programja a 4. fejezetben egy ilyen megközelítést javasol, de csak abban az esetben, ha megfelelő anyagi támogatást élvezhet.

Ezért a Zöld Tizek sürgetik a Parlamentet, hogy az biztosítsa a Környezeti és Természeti Erőforrások Tematikus Programjának megfelelő támogatását a jövőbeli tárgyalásokon megfelelő szabályozások révén, amelyek lehetővé teszik a gazdálkodást közel évi 450 millió Euro elosztásával.

*forrás: Zöld Tizek állásfoglalása
fordította: Zólyomi Ágnes*

(Lapzárta utáni hírek az Euractive-tól: Az Európai Parlament költségvetési bizottsága január közepi ülésén megszavazta azt a határozattervezetet, amely szerint tárgyalási alapként elfogadja az Európai Unió 2007-2013 közötti költségvetésének a tagországok decemberi állam- és kormányfői találkozásánál jóváhagyott tervezetét, de az intézmények közötti egyeztetések során még javítani kíván azon, lehetőség szerint jelentősen.

A brüsszeli csúcsértekezleten nehéz vita után döntöttek az Európai Tanács tagjai (kormányfők)- az utolsó kompromisszum mellett, amelynek értelmében a büdzsé hét év alatt összesen 862,36 milliárd euró lesz, és az uniós összjövedelem 1,045 százalékát teszi ki 2004-es áron. A számok azonban az uniós alapszabályok értelmében akkor válnak hivatalossá, amikor mindhárom vezető szerv - a Tanács mellett tehát az Európai Bizottság és az Európai Parlament is - jóváhagyta.)

EURÓPAI BIZOTTSÁGI ELMOZDULÁS A "ZÖLD ÁRVÍZVÉDELEM" IRÁNYÁBA

Az Európai Bizottság által január 18-án elfogadásra került törvényjavaslat egy, az európai árvízhelyzet felmérésére és árvízvédelmi intézkedések kidolgozására vonatkozó direktíva megalkotását tűzte ki célul. Az Európai Környezetvédelmi Iroda hisz benne, hogy a törvénytervezet azáltal, hogy az árvízvédelmet az ökológiai alapú vízgazdálkodással próbálja összehangolni - megfelelően a 2000-ben elfogadott Víz Keretirányelvben megfogalmazottaknak - helyes irányba mutat, azonban a tagállamokra hagyja annak eldöntését, hogy milyen lépéseket tegyenek az ügyben.

Stefan Scheuer, az Európai Környezetvédelmi Iroda környezetpolitikai részlegének vezetője szerint: "Üdvözljük a Bizottság erőfeszítését, amely arra irányul, hogy összehangolja az árvízvédelmet Európa ökológiai alapú vízgyűjtő-gazdálkodásával. Bízunk benne, hogy egy új és átlátható árvízvédelmi politika kezdetének lehetünk tanúi, amely képes lesz megállítani a vízminőség gyors romlását, a vízi élővilág sokfélesége rohamos csökkenését, valamint elősegíti a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodást.

A Bizottság azonban meglehetősen óvatos és így nehéznek tűnik a jó szándékú elképzelés végrehajtása. Egyértelműen elsőbbséget kell biztosítani a nem strukturális¹ megoldásoknak, úgy mint növelni a folyók rendelkezésére álló teret, és véget vetni annak a finanszírozási gyakorlatnak, amelyik ezzel ellentétes tevékenységre adja a pénzt."

Az új direktíva a Víz Keretirányelv végrehajtására alakult szervezeti háttér főbb irányvonalait követi és megkívánja a tervezési ciklusok összehangolását. Az EU tagállamoktól elvárják, hogy az árvízveszély kockázatának felmérése és az árvízvédelmi intézkedések meghozatala a Víz Keretirányelv céljából kijelölt vízgyűjtő területeken és az e célból kidolgozott adminisztratív eljárásokon alapuljon. A Víz Keretirányelv átfogó célkitűzése élővizeink kedvező kémiai és ökológiai állapotba hozatala 2015-ig, továbbá bármilyen jövőbeni minőségromlás megelőzése. Az előbb említett célok megvalósulásának mértékét vizsgáló, a tagállamok által 2004-ben készült felmérés szerint a vizeink többsége veszélyben van - főként a nagymértékű tápanyagterhelés és a vízfolyások drasztikus mértékű fizikai megváltozása következtében. Ez utóbbi a duzzasztógáták, bu-

kógáták és az árvízvédelmi töltések erőszakolt építésének következménye. A különböző árvízvédelmi intézkedések szintén a vízfolyások fizikai megváltozását eredményezik és sok esetben fokozzák a kialakuló ár hullám nagyságát.

Scheuer ehhez még hozzáteszi, hogy "Számos, az árvíz megelőzést szolgáló lépés a szabályozatlan földhasználat és beruházások eredménye, és semmiképpen sem egyeztethető össze a fenntarthatósággal. Nem jelentenek költséghatékony védelmet a komoly károkkal szemben, hanem éppen ellenkezőleg, tovább növelik a jövő nemzedéket terhelő kiadásokat. Ki kell lépni abból az ördögi körből, amely lehetővé teszi ipari és mezőgazdasági tevékenységet folytatását olyan árvízveszélyes területeken, mint amilyenek az árterek is, aztán pedig arra kényszerülünk, hogy mind magasabb és magasabb gátakat építsünk. A direktívának első lépésben biztosítani kellene, hogy az árvízveszélynek kitett területekről készült térképek mindenki számára hozzáférhetőek legyenek, és figyelembe is vegyék azokat a földhasználati tervek készítése során továbbá az egyéni üzleti kockázatot ne hárítsák át a társadalomra".

A direktíva tervezete térképek készítését és közrebocsátását írja elő olyan árvízveszélynek kitett területekről, ahol emberi tevékenység folyik, amelyet és amelynek környezetét veszélyeztetni egy valószínűsíthető árvíz. Azonban a tervezet mostani formájában nem biztosítja, hogy a még beépítetlen, de fokozott árvízveszélynek kitett területeket is lefedjék ezekkel a térképekkel. Ennélfogva ez nem ösztönöz arra, hogy az árvízi kiadásokat beépítsék, vagy egyáltalán számításba vegyék a földhasználati tervek készítése során kalkulált költségekbe.

forrás: EEB sajtóközlemény

fordította: Nikl Ágnes

¹ strukturális alapú árvízvédelem: az árvízvédelmi célok megvalósulását műtárgyak építése alapján képzelet el

PESZTICID AKCIÓ HÁLÓZAT EURÓPA

A MINISZTEREKNEK MEG KELL AKADÁLYOZNIUK A BIZOTTSÁG PÁLFORDULÁSÁT
A KOMOLY VESZÉLYT JELENTŐ PESZTICIDEKSEL KAPCSOLATOSAN

Az Európai Bizottság el akarja érni, hogy a tagállamok engedélyezzék egy sor veszélyes növényvédő szer¹ Európán belüli használatát. A szóban forgó peszticidek közül számos mutagén, a hormonális szabályozás zavarait okozza, illetve a reprodukcióra nézve toxikus hatású. Az Európai Környezetvédelmi Iroda (EEB) és a Peszticid Akció Hálózat levélben² szólítja fel a mezőgazdasági, környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi ügyekért felelős minisztereket, hogy utasítsák el a javaslatot.

A tagállamok a Tápláléklánc - és Állat- egészségügyei Állandó Bizottság (SCFAH) soron következő, január 26-27-dikei ülésén fejtették ki az üggyel kapcsolatos álláspontjukat.

- Mindenképpen meglepő, hogy a Bizottság azon veszélyes növényvédő szerek engedélyeztetésének elfogadtatására tesz kísérletet, melyek biztonságos használatával kapcsolatos aggályait mindössze hat hónappal ezelőtt fogalmazta meg. A Bizottság több, 2005 augusztusában kelt levelében arról értesítette a bejegyzési kérelemhez folyamodókat - többek között olyan multinacionális cégeket mint a Bayer, DuPont, BASF vagy

ket fogyasztókra, továbbá veszélyezteti a madarakat, emlősöket és vízi szervezeteket

- a procimidon hormonutánzó képességgel rendelkezik, és veszélyt jelent a madarakra, emlősökre és vízi szervezetekre; emellett "bizonyos élelmiszeripari termékek fogyasztása" szintén kockázati tényező

- a fenarimol szintén képes hormonok utánzására és az anyatejjel táplált csecsemőkre nézve jelentős veszélyt hordoz.

Az új előterjesztés kapcsán egyértelműen megmutatkoznak a vegyi anyagokkal kapcsolatos törvénykezés terén uralkodó átláthatatlan viszonyok. Szintén aggasztó, hogy hiányoznak azok az egyértelmű kritériumok, amelyek az egyes anyagok kizárásának alapját képezhetnék. Hasonló helyzet állt elő a REACH elfogadásának folyamata során is, ahol az esedékes második olvasat során kell megállapodni azokról a kritériumokról, amelyek alapján megtörténhet egyes vegyi anyagok kizárása. Ez utóbbi ügy az Európai Parlamentben jól láthatóan nagyobb támogatottsággal bírt; a képviselők csak abban az esetben szavaztak az úgynevezett "fokozottabb odafigyelést igénylő" vegyi anyagok engedélyezésére, ha biztonságosabb alternatíva nem állt rendelkezésre és az illető anyag használata alapvető fontosságú a társadalom számára.

Mind az Európai Környezetvédelmi Iroda, mind a Peszticid Akció Hálózat úgy ítéli meg, hogy az új törvényjavaslat veszélyezteti Európa polgárainak egészségét és környezetét és egyúttal jelzi, hogy égetően szükséges a növényvédő szerek forgalomba hozatalát szabályozó direktíva alapjaiban történő felülvizsgálata. Jelenleg is folyamatban van egy felülvizsgálat, melyből előreláthatóan 2006 tavaszára készül Bizottsági előterjesztés.

Szintén ekkorra várható a Tematikus Stratégia a Peszticidek Fenntartható Használatáról c. dokumentum megjelenése is. Ezek célja egyrészt egy olyan egyértelmű kritériumrendszer felállítása, amely alapján megtörténhet a kizárandó vegyi anyagok körének meghatározása, másrészt a leginkább veszélyes anyagok megfelelő helyettesítésének biztosítása.

forrás: EEB. Brüsszel (2005 január 18.)

*további információk: <http://www.pan-europe.info>
fordította: Nikl Ágnes*

Dow - hogy "fontolja meg e vegyi anyagok lehetséges kizárását". Továbbá pontosan meghatározta mind a nyolc vegyi anyag legfontosabb kockázati tényezőit, azt követően, hogy a tagállamok által felkért szakértők és tudományos tanácsadók által lefolytatott vizsgálatok nem kívánatos eredményekkel zárultak. A levelek tartalma arról tanúskodik, hogy a Bizottság aggodalmának adott hangot többek között a következők miatt:

- a metamidofosz egyaránt kockázatot jelent az anyaggal dolgozóakra és az anyaggal kezelt élelmiszere-

¹ azinfosz-metil, karbendazim, dinokap, fenarimol, lluzilazol, metamidofosz, procimidon és vinklozolin

² <http://www.eeb.org/chemicals/PAN-EEB-letter-Ministers-20060118.pdf>

AARHUS ARCA

A környezetvédők üdvözlik az Európai Parlament döntését, amely megkönnyíti az információhoz való hozzáférést és a nyilvánosság bevonását a döntéshozatalba, ugyanakkor sajnálatukat fejezik ki az igazságszolgáltatáshoz való jog terén történt előremutató lépések hiánya miatt

Az Európai Környezetvédelmi Iroda és a Közép- és Kelet Európai Bankfigyelő Hálózat örömmel vette az Európai Parlament által megfogalmazott követeléseket, melyek szigorítanák az EU intézményeitől származó környezetvédelmi információkhoz való hozzáférést biztosító szabályozást. Ez magában foglalná a szabálysértési eljárásokat (ti. mikor a Bizottság eljárást kezdeményez az EU-s törvényt be nem tartó tagállammal szemben) érintő információszolgáltatást is. A civil szervezetek üdvözlik a Parlament elkötelezettségét, hogy garantálja a nyilvánosság nagyobb mértékű bevonását a környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatalba, továbbá, hogy a fokozottabb civil kontrollt ki kívánja terjeszteni a programok kidolgozására, finanszírozásra és a banki tevékenységre is. Ily módon az Európai Befektetési Bank például kényszerítve lenne, hogy végre eleget tegyen az átláthatóság követelményeinek illetve, hogy a lakosság befolyással bírjon a döntéseire.

A fentebb említettek mellett, azonban a Parlament visszautasított egy, az Aarhusi Egyezményt érintő olyan módosító javaslatot, amely lehetővé tenné, hogy az igazságszolgáltatáshoz való joggal az EU szintjén is élni tudjanak a környezetvédelmi szervezetek. Egy évvel ezelőtt az EU- ugyanezzel a Parlamenttel egyetértésben - törvénybe iktatta az Aarhusi Egyezményt, amely kötelezi az aláíró feleket az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítására. Az előbb említett törvénymódosítás elfogadásával lehetőség nyílta arra, hogy a környezetvédelmi szervezetek akkor is bírósághoz forduljanak, ha történetesen egy állami szerv az, amelyik megszegi vagy nem tartja be a környezetvédelmi törvényeket.

John Hontelez, az Európai Környezetvédelmi Iroda főtitkára szerint: "Elégedettek vagyunk azokkal a jelentős, a Parlament által is fontosnak tartott előrelépésekkel, melyek az információhoz való hozzáférést és a nyilvánosság döntéshozatalba történő bevonását szolgálják. Ez minden bizonnyal elvezet majd egy környezetvédelmi szempontból jobban megalapozott EU-s döntéshozatali rendszer kialakításához. Egyúttal azonban csalódottak vagyunk: számos parlamenti képviselő

visszautasította annak lehetőségét, hogy a környezetvédelmi szervezetek az Európai Bírósághoz fordulhassanak, ha ezt szükségesnek ítélik. Elképzelhető, hogy a szavazás kimenetelét az európai vegyipar kampányhadjárata befolyásolta, mivel tart attól, hogy a civil szervezetek bizonyos, az EU piacain fellelhető kémiai anyagokkal kapcsolatos döntés újbóli vizsgálatát kezdeményeznék. A magánérdek, az ipari - és közérdek (környezetvédelem, egészségmegővés) közötti egyensúly megteremtését szolgálta volna az, hogy megadják a civil szervezeteknek a bírósághoz fordulás jogát. Ezzel a döntésével a Parlament konzervatív szárnya komoly csapást mért a részvételi demokráciára Európában."

Magda Stoczkiewicz, a Közép - és Kelet Európai Bankfigyelő Hálózat program koordinátora ehhez még hozzátette: "Az mindenképpen pozitívnak tekintendő, hogy a jövőben a banki tevékenységet az Aarhus Egyezményben foglaltak szabályozzák. Ez azt jelenti, hogy az Európai Befektetési Banknak, amely jelenleg rendkívül átláthatatlan, drasztikusan változtatnia kell információk politikáján."

ELŐZMÉNYEK

Az Európai Parlament második olvasatban szavazott a Tanács közös álláspontjáról az Aarhusi Egyezménynek (az információhoz való hozzáférés, a nyilvánosság döntéshozatalba való bevonása és az igazságszolgáltatáshoz való jog) európai uniós intézmények és testületek esetében történő alkalmazásáról. Az Európai Parlament környezetvédelmi bizottsága egy sor olyan módosítást fogalmazott meg, mely jelentősen javítana a közös állásponton; csökkentené a nem hozzáférhető információk körét, megszüntetné azt a gyakorlatot, amely révén bizonyos típusú döntések és tevékenységek rendszeresen felmentést kapnak az információszolgáltatási kötelezettség alól és végül - még a Bizottság által megfogalmazott, és utóbb a Tanács által elutasított - eredeti formájába állítaná vissza az igazságszolgáltatáshoz való jogról szóló tervezetet. Az Európai Parlament az igazságszolgáltatáshoz való jog kivételével a környezetvédelmi bizottság minden javaslatát elfogadta. A megszavazott módosításokról azonban előbb még a Miniszterek Tanácsával és a Bizottsággal kell tárgyalni, mielőtt bekerülhetnének az úgynevezett Aarhusi Szabályozásba.

Strasbourg, 2006 január 18.

*forrás: EEB sajtóközlemény
fordította: Nikl Ágnes*

AZ EU ÚJRA MEGERŐSÍTI A ZÖLD POLITIKÁK ÉS A FOGLALKOZTATÁS KAPCSOLATÁT

A környezetvédelmi politika "nem gyilkosa a munkának", inkább jobb minőségű munkahelyeket teremt, és egyúttal elősegíti a társadalmi vonatkozás beemelését is - az Európai Bizottság egy elemzése értelmében. Az EU végrehajtó szerve hozta nyilvánosságra február elején ezt a jelentést, magát a dokumentumot azonban már novemberben elkészítették.

A munkadokumentumban a Bizottság teljes értékelést ad a 1997 óta történekről a környezetpolitika és foglalkoztatás kérdésében. Időközben a téma iránti politikai érdeklődés elhalványult, mielőtt az EU gazdasági versenyképessége miatti fokozódó félelemmel szemben újra felerősödött volna. Továbbá az elmúlt néhány évben megfogalmazódó kritikákra adott környezetpolitikai válaszként a dokumentum következtetéseket von le arra vonatkozóan, hogy hogyan kell pozitív kapcsolatot biztosítani a környezetpolitikák és a foglalkoztatottság között a jövőben.

A környezetpolitikában a folyamatos változás - normatív szemléletektől a rugalmasságig - kap hangsúlyt, fejezi be. Támogatni kellene a környezettechnológiákat a tanulásba és képzésbe való befektetés mellett. Meg kell előzni és kezelni kell azokat a környezeti hatásokat, amelyek Európának a szolgáltató gazdaságok irányába történő elmozdulásával kapcsolatosak, folytatja a dokumentum. És a politikának támogatnia kellene a csővégi megoldásoktól az integrált környezettechnológiák irányába történő elmozdulást.

A Bizottság elemzésében röviden beszámol a környezetpolitika teljes foglalkoztatásra gyakorolt hatásairól. Egy 1997-es OECD értékelést alapul véve a fő konklúzió az, hogy a hatások semlegesek vagy enyhén pozitívak. Mindamelllett a dokumentum több különbö-

ző jótékony hatásra mutat rá, beleértve a "tiszta pozitív kapcsolatot" a környezetpolitika és az állások minősége között. Ennek oka, hogy az öko-iparágak és az integrált környezetvédelmi megoldások - mindkettőt támogatja a környezetpolitika - arrafelé tartanak, hogy elősegítsék a jó képességeket igénylő munkákat az alacsony szintű, nem minőségi munkákkal szemben, érvel.

A dokumentumban foglaltak szerint a környezetpolitika támogatja a szociális vonatkozás bevonását is. A tanulmányok rámutattak arra, hogy Európa legszegényebb közösségei szenvednek legnagyobb mértékben a környezetszennyezéstől, ezért ennek mérséklése leginkább az ő javukra válhatna. "Legnagyobb részt" a környezetpolitikának nincsenek negatív hatásai a szegényekre, folytatja.

Öko-iparágak jöttek létre, amelyek a környezetpolitika egyedüli haszonélvezői, mint ahogy egy holland javaslatban olvasható is: "tiszta, okos, versenyképes". A dokumentum elfogadja, hogy a munkahely elvesztése megtörténhet, azonban tapasztalati tényekre hivatkozva állítja, hogy ezek ritkák és földrajzilag és időben szétszórva jelentkeznek, ily módon kezelhetők. A dokumentum szkeptikusan szól arról az elméletéről, hogy a környezetvédelmi adó "kettős hozadékú" pozitív hatással lesz a foglalkoztatásra és a környezetvédelemre. Mint mondja, "a gyakorlatban nehéz erre meggyőző példákkal szolgálni".

*forrás: Environment Daily, feb. 6.
fordította: Bogárdi Ágnes*

Bár a jelentés a zöld politikákat megint csak leszűkíti a környezet technológiákra, a környezetvédelmi (öko-) iparra, az elemzést közlésre érdemesnek találtuk.

-A szerk

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KÖRNYEZETPOLITIKA - HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

KIADJA ÉS TERJESZTI: MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE

1091 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 91/B. III. 21. TEL: 216-7297 FAX: 216-7295 DRÓTPOSTA: INFO@MTVSZ.HU

SZERKESZTŐK: SCHMUCK ERZSÉBET, BOTÁR ALEXA

NYOMDAI MUNKÁK: MICROPRESS KFT. KÉSZÜLT 800 PÉLDÁNYBAN

A szerkesztők köszönettel vesznek minden - a hazai környezetvédelemmel és az Unióval kapcsolatos eseményekre, kiadványokra vonatkozó - információt és a hírlevelet érintő egyéb (kritikai) észrevételt. Lapzárta minden hónap 20-án. A cikkben közölt kijelentések és vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztők álláspontját! A Hírlevélben közölt írások egyeztetés után a forrás feltüntetésével közölhetők más kiadványokban. A hírlevél anyagai, illetve a terjedelmi okokból kimaradt cikkek az interneten is olvashatók: www.mtvsh.hu/EU-oldal. A link: <http://www.mtvsh.hu/eukornypol/hirlevel>

ERDŐK: "SZÉNTÁROZÓK", AMELYEK KIAPADHATNAK

A tudományos közösség által széleskörűen vizsgált, és az Európai Unió környezetpolitikája számára kulcsfontosságú kérdés, hogy hogyan fognak az ökoszisztémák reagálni a klímaváltozás előrejelzett következményeire - így a hőmérséklet növekedésére, az egyre gyakoribb és intenzívebb kánikulákra és aszályokra, valamint a vízhiányra.

A tudományos kutatás egy jelentős része arra a kérdésre irányul, hogy hogyan hat a klímaváltozás a földi ökoszisztémákra, név szerint az erdőkre, amelyekről köztudott, hogy kiemelkedő szerepet játszanak a globális felmelegedés csökkentésében azzal, hogy az emberi tevékenységek során a légkörbe kibocsátott szén-dioxid jelentős részét megkötik. Különböző manipulációs kísérletek arra engednek következtetni, hogy a XXI. századi globális felmelegedés pozitív hatással lehet a primer produkcóra Európában és a mérsékelt égövben a szén-dioxid megkötése és a tavaszi növekedési időszak megnyúlása miatt. Egy a közelmúltban készült, a 2003 nyarán bekövetkezett kánikula és aszály hatásait vizsgáló tanulmány azonban éppen ennek az ellenkezőjét mutatja. A megfigyelt éghajlati viszonyok - a hosszú távú átlagértékhez képest 50 százalékkal visszaeső csapadékmennyiség és az átlagot több mint 6 fokkal meghaladó hőmérséklet - negatív hatással voltak a biomassza képződésére és az erdők szén-dioxidot megkötő képességére.

A tanulmányt egy csapat európai kutató végezte, akik részt vesznek az EU CarboEurope projektjében. Ez utóbbiban egy egyedi megfigyelő hálózattal kombinált légköri modellező rendszert használnak, amelyben mérték a szén, a víz és az energia forgalmát egy reprezentatív - erdők és rétek alkotta - mintaterületen 2002 és 2003 között. 2003-ban a kutatók megállapították, hogy a szélsőséges hőmérséklet és a nyári csapadékhiány felgyorsította a talaj kiszáradását és módosult fotoszintézist eredményezett, amelynek hatásai egészen őszig tartottak. Következésképpen az ökoszisztéma fotoszintézise összesen évi 195 g szén/négyzetméter/év mértékben csökkent, amely a primer produkció kiugró, 30 százalékos csökkenéséhez vezetett. A csökkenés rendellenes módon erős nettó szén-dioxid kibocsátást (0,5 Pg szén/év) okozott a légkörben, és megsemmisítette az ökoszisztéma körülbelül négy év alatt megkötött nettó szén mennyiségének hatását.

A tanulmány ugyan számszerűsíti a szélsőséges időjárási viszonyok rövid távú hatásait a termelékenységre, a szerzők azonban vitatják, hogy a hosszú távon érzékelhető hatások hasonlóan jelentősek lennének. Azt sugallják, hogy az események előrejelzett mértékben növekvő gyakorisága és intenzitása, mint például a 2003-as európai aszály, csökkenthetik az ökoszisztéma termelékenységét azzal, hogy a felhalmozás eredményét forrássá alakítják, és pozitívan hozzájárulnak a szén-időjárás kapcsolathoz. Ez fontos kérdéseket vet fel az ökoszisztémák éghajlati viszonyokhoz való alkalmazkodásáról és az ehhez szükséges intézkedésekről.

forrás: Ciais, Ph et al (2005) " Europe-wide reduction in primary productivity caused by the heat and drought in 2003", Nature 437, 529-533.

fordította: Gracza Sylvia

A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG NÖVELI A TERMÉSHOZAMOT

A nem fenntartható mezőgazdasági gyakorlatot tartják a környezeti állapot romlás elsődleges okozójának világszinten. A fenntarthatóbb és méltányosabb globális fejlődésre való törekvésünk szempontjából kulcsfontosságú a mezőgazdasági fenntarthatóság elősegítése olyan technológiák és gyakorlati eljárások használatával, amelyek növelik az élelmiszertermelés termelékenységét anélkül, hogy környezeti kárt okoznának.

Az egyik legnagyobb, a fejlődő országok fenntartható mezőgazdasági gyakorlataival foglalkozó elemzés keretében egy csapat kutató 286 kész és folyamatban lévő fenntartható gazdálkodási projektet vizsgált meg 57 országban. Összesen 37 millió hektárt (a fejlődő országok művelt területének 3 százalékát) és közel 12 millió farmert érintett a forrásmegőrző mezőgazdasági módszerekre való az átállás. Az átállás az integrált rovarkártevő- és táplálkozás-menedzsment, a talajvédő művelés, az erdőgazdálkodás, a vízgyűjtés, az élőállat állomány kezelés és a vízgazdálkodás praktikáinak a gazdálkodási rendszerbe való integrálását jelentette. A fenntartható módszerek elsajátításának és a terméshozam idővel bekövetkező változásainak kiértékelésére kérdőíveket és a projektenként közzétett jelentéseket használták.

A 360 megbízható terméshozam-összehasonlításra az elemzés azt az eredményt hozta, hogy az 1990-es évek óta átlagosan kb. 64 százalékkal nőtt a terméshozam. A projektek fele 18-100 százalékos, illetve a projektek 25 százaléka 100 százalékos hozamnövekedést mutatott. Mindenesetre jelentős eltérések mutatkoztak a különféle termények esetében. A gyapjúnál és a rizsnél mérték a legkisebb növekedést, míg a kukorica, a burgonya és néhány zöldség (bab, kajánbab és egyebek) 100 százalék feletti növekedést produkáltak. Számos technológiát és módszert használtak a sikeres projektek esetében, a szerzők véleménye szerint azonban a következő három technológiai fejlesztés valószínűsíthetően komoly szerepet játszott az élelmiszertermelés növekedésében:

1. hatékonyabb vízhasználat
2. javuló tendencia a szerves anyag gyűjtésben, és a szénfelhalmozásban, valamint
3. növényvédő szerek csökkentett használata.

A jelentés rámutat arra, hogy az eső által öntözött termésnél tapasztalták a legerősebb javulást a vízhasznosítás hatékonyságában. Ez a víz termelékenységében bekövetkező javulásnak (pl. a víz egységére eső élelmiszer kg-ban) köszönhető, amit a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat eredményezett, úgy mint a termelékenység korlátainak megszüntetése a talajtermékenység növelése révén, a talaj párolgásának csökkentése a talajvédő művelés útján, hatékony vízhasznosító növényfajták termesztése és a vízvesztés csökkentése a nem megújuló nyelők esetében. A talaj szerves anyagaiban és a talaj feletti biomasszában növekvő szénfelhalmozás révén a gazdálkodók átlagosan évi 0,35 tonnával növelték a megkötött szén mennyiségét. A rovarirtó használatát vizsgáló elemzés szerint, amely a projektek 77 százalékának megbízható rovarirtó használati adatain alapul, 71 százalékkal csökkent a növényvédő szerek használata, miközben átlagosan 42 százalékkal nőtt a terméshozam.

A szerzők egyetértettek abban, hogy - bár a fenntartható mezőgazdaság önmagában nem oldja meg a fejlődő országokban az éhezést és a szegénységet - kutatási eredményeik optimizmusra adnak okot. Arra is emlékeztetnek, hogy az igazi kihívást az jelenti, hogy nemzetközi együttműködésben és támogatással találjanak olyan módszereket, amelyek lehetővé teszik a gazdák jobb hozzáférését a forrásmegőrző gyakorlatokhoz.

forrás: Pretty J.N. et al. (2006) "Resource-Conserving Agriculture Increases Yields in Developing Countries", Environmental Science and Technology on-line.

fordította: Gracza Sylvia